עט: האשה שנפלו פרק שמיני כתובות

ח א מיי' פכ"ג מהלכות אישות הלכה כח:
ט ב ג מיי' שם הלכה כה סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן פה סעיף טז:
י ד ה מיי' שם הלכה לד טוש"ע שם סעיף יג:
יא ו ז מיי' שם הלכה כד טוש"ע שם סימן פח סעיף ו:
יב ח ט י מיי' שם הלכה כג טוש"ע שם סימן פה סעיף יד:
יג כ ל מיי' פכ"ג שם הלכה ח טוש"ע שם סי' פח סעיף ז:

תוספות רי"ד

אם לא היה בה פירות אלו. וכמה היא יפה עכשיו עם אלו הפירות המחוברים בה ואותו המותר הוא של אשה ונותנו הבעל לאשה וילקח בו קרקע והוא אוכל פירות שיגדלו ויגמרו. וחכמים סברי פירות המחוברים לקרקע הכל הן שלו ולכשיגמרו הוא תולש ואוכל ואין לאשה כ"א גוף השדה ואין לה זכיה בפירות כלל ואפילו מה שגדלה ברשותה וכך היה סובר גם ר"ש: פשיטא ארעא וכתי ארעא כתי דיקלא כתי דיקלא ואילני דיקלי אילני וגופני אילני. פי' היכא דנפלו לה נכסים דאמרן ילקח בהן קרקע ואומר הבעל בית אני רוצה לקנות ששכרו מרובה יותר מן השדה שצריך עבודה רבה חרישה וזריעה ואשה אומרת שדה אני רוצה מפני שהבית הולך ובלה הבנין ותקרותיו ועציו הדין ביד האשה לעכב על הבעל שהיא רוצה דבר שיהא הקרן קיים ולא ילך ויבלה. וכן נמי אם הבעל רוצה דיקלא ששכרו מרובה מן הבית והאשה רוצה בית הדין עם האשה שיותר הוא קיים הבית מן הדיקלי שהרוח בא ועקרתו וכן דיקלי ואילני יותר מתקיים הדיקלי משאר אילנות ואע"פ ששאר אילנות שכרן מרובה כדאמרינן בפרק החובל גופני קני דיקלי אבל דיקלי לא קני גופני וכ"ש שאר אילנות אף על פי שהאילנות מתקיימים יותר שהגופני מהרה הן מתקלקל ליה ומזקתה והאשה רוצה דבר שיתקיים קרנה. אבל אם האשה רוצה להיפך אין הבעל יכול לעכב (אבל הרב חולק בזה ואומר שאם האשה רוצה להיפך שומעין לבעל) אבא זרדתא ופירי דכוורי. א"ל פירי וא"ל קרנא פי' אבא הוא יער הצומח עצים ואין עושים פירות אלא קוצצים עצים מן היער להסקה או לקורות. א"ל פירי הוי. קציצת העצים הוא הפרי והבעל קוצץ והולך ממנה עצים ואע"פ שכלם יכלו ישאר לאשה קרקע היער ואמרי לה קרנא הוי ואינו רשאי ליגע בקרן נכסי האשה וכולן הן חשיבי קרן וימכרו וילקח בהן קרקע העושה פירות והוא אוכלן. וכן נמי חפירה של דגים הוא ביבר כל הדגים שלוקח מהן בכ"י הן פירות. ואם יכלו קרקע הביבר ישאר לקרן. ואמרי לה קרנא הוי ואין לו ליגע בהן אלא ימכור כל הביבר וילקחו בהן קרקע העושה פירות כללא דמילתא גזעו מחליף פירא אין גזעו מחליף קרנא

דקתני ילקח בהם קרקע אין קונין אלא דבר שגזעו מחליף אלמא דבלקנות חיירי ופ"ז לא קשה מידי לפי' ר"ח הא דאמר ר"נ פירא הוי ולא דר"מ אדר"מ דהתם מיירי שמכנסם לו גלגלמא ופיר גפרית וצריף וקרי פירא למאי דאמרי בעל פירות נכסי מלוג אבל הכא מה שקונין בנכסים שנפלו קרי קרנא ומה שאין קונין קרי פירא דדין פירות עליו כמו שספירות ימכרו וילקח בהן קרקע ולפ"ה קשה דמפרש דאין גזעו מחליף ומוכרין הא גלגלמא אמר לקמן אע"ג דאין גזעו מחליף דמכסי ביה וחזיא וכן פיר גפרית ומחפורת של צריף אמרי רבנן דהוי דבעל אע"ג דאין גזעו מחליף ולר"ת ניחא דאע"ג דאין קונין לכתחילה מכספים אלא דבר שגזעו מחליף כשנופל לה בירושה אין מזקיקין אותו למכור אלא אוכל פירות כמו שהוא עד שיבלה הקרן כיון שיש שיור קלת כמו גגלמא וכל דאמי ליה:

במאן לא כרבנן בו'. דסבר ר' יאשי דוולד בהמת מלוג לאשה ות"ת ת"כ לימא ולד בהמת מלוג לאשה וי"ל לרבותא נקט דאפילו כפילא הוא לאשה: **פירא** דפירא לא תקינו ליה רבנן. דוקא במידי דאתי מעלמא כגון כפל ולד בהמת מלוג אבל פשיטא דפירי דפירא נמי תקינו ליה רבנן כדתנן בהכותב (לקמן פג.) לעולם הוא אוכל פירי פירות עד שיכתוב כו' והא דקאמר משום תשלומי כפל לאשה היינו כפל לחודיה אבל קרן לבעל תימה דגונב בהמת מלוג עצמה שהיא של אשה הוי הכפל לבעל דהא לא הוי פירא דפירא וגונב ולד בהמת מלוג דהוי דבעל הוי הכפל לאשה וריב"ן פירש דכ"ש בהמת מלוג עצמה דהוי הכפל לאשה והכי פי' פירא כיון דלא הוי מעלמא תקינו ליה רבנן והוא הדין פירא דפירא הא פירא דפירא דאתי מעלמא לא תקינו ליה וכל שכן פירא דאתי מעלמא מ):

שאני התם דאיכא עורה. קלת תימה לרשב"א דחשיב עורה שיור הא אם היה רוצה לשומטה אינו יכול: **והרי** עבדים ושפחות כו'. משמע דזיתים וגפנים זקנים עושים קלת פירות מדפרין עלה מעבדים ושפחות ובעבדים ושפחות מיירי שעושים קלת מלאכה דאם אינם יכולים כלום מה מכירה שייך בהם ועוד דמסיק דפליגי דנפלו לה בשדה שאינה שלה ומי מיירי בזיתים וגפנים שנתייבשו לגמרי מ"ט דמ"ד לא תמכור והא ליכא שבח בית אביה דכיון דנתייבשו לגמרי לא יניח בעל השדה להשהותם אלא ולמי מיירי כשעושין קלת פירות וקשה לר"י מהא דאמר בפ' המקבל (ב"מ דף קט.) דהשוא גברא דמשכן פרדסא לחבריה לעשר שנים וקם לה' שנים דפריך למ"ד התם פירא הוי מהא דתנן הכא נפלו לה זיתים וגפנים זקנים ימכרו וילקח בהן קרקע כו' אלמא קרנא הוי דאי פירא הוי יאכל הבעל עצים ומאי פריך הא מיירי שעושין פירות ולהכי חשיב גוף האילן קרנא ולא פירא וה"ה בהשוא דמשכן פרדסא דהיכא דלא קם ועושין פירות שלא יקח ב"ח עצים לחשיבי קרנא כל זמן שעושין פירות אחריני ויש לומר דהכי פריך כיון דאמרי רבנן יקח בהן קרקע לטובת הבעל מדפליג רבי יהודה ואמר שאינה צריכה למכור משום שבח בית אביה א"כ כי יבשו לגמרי נמי קרנא הוי וילקח בהן קרקע דאי פירא הוי אמאי אמרי רבנן ימכרו אדרבה טוב לו לבעל שיאכל פירות מה שהוא ויממין מעט עד שיתייבשו לגמרי ויהיו הכל שלו אלא ולאי קרנא הוי:

ולד בהמת מלוג. אמשלם תשלומי כפל לאשה כמאן לא כרבנן ולא כחנניה דתניא ולד בהמת מלוג לבעל ולד שפחת מלוג לאשה וחנניה בן אחי יאשיה אמר עשו ולד שפחת מלוג כולד בהמת מלוג אפי' תימא דברי הכל ב)פירא תקינו ליה רבנן פירא דפירא לא תקינו ליה רבנן בשלמא לחנניה היינו גדלא חיישינן למיתה אלא רבנן אי חיישי למיתה אפי' ולד בהמת מלוג נמי לא ואי לא חיישי למיתה אפילו ולד שפחת מלוג נמי לעולם חיישי למיתה ושאני בהמה דאיכא עורה אמר רב הונא בר חייא אמר שמואל גהלכה כחנניה אמר רבא אמר רב נחמן אע"ג דאמר שמואל הלכה כחנניה מודה חנניה דשאם נתגרשה נותנת דמים ונוטלתן מפני ה)שבח בית אביה אמר רבא אמר רב נחמן והכניסה לו עז לחלבה ורחל לגיזתה ותרנגולת לביצתה ודקל לפירותיו אוכל והולך עד שתכלה הקרן ו)א"ר נחמן העיילא ליה גלימא פירא הוי מכסי ביה ואזיל עד דכליא כמאן כי האי תנא דתניא המלח והחול הרי זה פירות פיו של גפרית מחפורת של צריף ר"מ אומר קרן וחכ"א פירות: ר"ש אומר מקום שיפה כחו: ר"ש היינו ת"ק אמר רבא זמחוברין בשעת יציאה איכא בינייהו: **מתני'** נפלו לה עבדים ושפחות זקנים ימכרו וילקח מהן קרקע והוא אוכל פירות חרשב"ג אומר לא תמכור מפני שהן שבח בית אביה ט)נפלו לה זיתים וגפנים זקנים ימכרו וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות ר' יהודה אומר לא תמכור מפני שהן שבח בית אביה: **גמ'** אמר רב כהנא אמר רב מחלוקת שנפלו בשדה שלה אבל בשדה שאינה שלה דברי הכל תמכור משום דקא כליא קרנא מתקיף לה רב יוסף הרי עבדים ושפחות דכי שדה שאינה שלה דמי ופליגי אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב כהנא אמר רב מחלוקת בשדה שאינה שלה אבל בשדה שלה דברי הכל לא תמכור מפני שבח בית אביה: **מתני'** י)המוציא הוצאות על נכסי אשתו הוציא הרבה ואכל קימעא קימעא ואכל הרבה מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל הוציא ולא אכל יישבע כמה הוציא ויטול: **גמ'** וכמה קימעא אמר רבי אסי לאפילו גרוגרת אחת והוא שאכלה יידרך כבוד אמר רבי

שקנה בלא קרקע על מנת שיהיו בקרקע המוכר והלוקח יאכל פירות עד שיבשו: **דברי הכל תמכור**. וילקח בהן קרקע ואין אחד מהן יכול לעכב במכירתן שאין כאן שבח בית אב היכא דכליא קרנא: **והא עבדים ושפחות כו'**. דכי מייתי כליא קרנא לגמרי ופליגי דכל זמן דהן קיימין הוא לה ולבית אביה לאם ולתפארת: **מתני' מה שהוליא הוליא**. אם גירשה: **גמ'** רבי

ולד בהמת מלוג. שנפלה לה בהמה בירושה וילדה: **משלומי כפל לאשה**. ולא לבעל. קס"ד דקסבר אין הוולדות פירי אלא קרן ואילקח בהן קרקע דמיישינן שמא תמות האם ויכלה הקרן: **וולד שפחת מלוג לאשה**. לקמן מפרש טעמא: **פירא**. גוף הוולד: **פירא דפירא**. כפל הבא עליו: **דאיכא עורה**. ואין הקרן כלה כולו: **שאם נתגרשה**. והבעל זכה בולדות שהן כפירות תלושין: **נותנת**. לו האשה דמים ונוטלת בני שפחתה: **עז לחלבה**. לאכול חלבה: **לגיזותיה**. הן עיקר שלה להכי נקט להו והוא הדין דשקיל חצי וולדות: **אוכל והולך**. דגבי בהמה איכא עורה וגבי תרנגולת איכא נולה וגבי דקל כשייבש איכא עליו אבל הני כולהו פירות מינהו שמתמדשין תמיד ודרך הנאתם היא: **עיילא ליה גלימא**. טלית בנכסי מלוג אף על פי שלא שמתמו [בכתובה] בנכסי לאן ברזל וצריך להיות קרן שמור לה: **פירא הוי**. כסויו שמכסה הימנו הן פירותיו: **ומיכסי ואזיל ביה עד דכלי**. והשתקין יהיו לה לקרן: **כמאן**. אמרה רב נחמן להא דשיורא פורתא הוי ליה קרנא: **כי האי גונא**. רבנן דפליגי אדר"מ: **המלח והחול**. נפלה לה ירושה על שפת הים חרילין עשויין שמי הים נכנסים בהן והתמה מייבשתן ועושין מלח והן מגרפות מים המתוירין במקרא (יהושע יח) ומתרגמינן חריצי ימא: **והחול**. מקום שנוטלין חול לבנין: **ה"ז פירות**. ולא אמרינן ימכר אותו מקום וילקח בהן קרקע בר זריעה לפי שאין פריו כלה לעולם והא מודה ר"מ: **פיר גפרית**. גומא שחופרין הימנה גפרית. וכן מחפורת של צריף אלו"ם בלע"ז שנוטעין בהן בגדים ומשי וחופרים אותו בקרקע וסופו לכלות ולהגיע ליסוד קרקע בעצמו: **ר"מ אומר קרן**. וימכר וילקח בדמיו קרקע לפי שפריו כלה: **וחכ"א פירות**. ומקום הגומא יהיה לה לקרן ומזה יאכל הבעל עד שיכלה שזה פריו ודרך הנאתו והוא הדין לגלגלמא. ולא דמו לכספים ופירות התלושין שנאכלין מבלי שיור וכל פרוטה ופרוטה הוא אוכל ואינן עושים פרי הוא קרן לעצמה: **היינו ת"ק**. חכמים: **מחוברים בשעת יציאה**. דלא אייריו בהו רבנן לית להו הא דאמר ר"ש ביציאתה שלה דקסבר מה שגדל ברשותו שלו. ותלוש בשעת יציאה ליכא למימר דפליגי עליה וימרו שלה דכיון דתלשן הכל מודים שזכה בהן: **מתני' לא תמכור**. יכולה היא לעכב: **גמ' מחלוקת**. זיתים וגפנים בשדה שלה שנפל לה הקרקע עם האילנות דכי יבשו זיתים הוי לה קרקע לקרן: **אבל בשדה שאינה שלה**. כגון שהיו לאביה זיתים

אשתו הוציא הרבה ואכל קימעא קימעא ואכל הרבה מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל הוציא ולא אכל יישבע כמה הוציא ויטול. י) על נכסי מלוג של אשתו שאילו הוציא על נכסי צ"ב כיון שאם פחתו פחתו לו אם היתירו הותירו לו כל השבח הוא שלו בין אם נתגרשה בין נתאלמנה הוא של היורשין ואע"פ שאכל כמה שנים מנכסי צאן ברזל ברשותו קיימא רבין הוציא קמעא ובין הוציא הרבה בין אכל בין לא אכל כל השבח שלו ואם אין שם שבח הפסיד כל הוצאתיו כאדם שמוציא על נכסיו ומתני' מיירי בב"מ וכגון שהשביח כל הנכסים שגדר את השדה או נטע גפנים ואילנות או בנה בהם בתים התם אמרי' מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל והנכסים חוזרים משובחים לאשה אבל אם זרע את השדה או שהיו אילנות וטענו פירות כגון זיתים וגפנים אלו הן פירות שחלוקים בהן דת"ק סבר שבח הזריעה וכל פירות המחוברים ביציאתה הן שלו ואע"פ שאכל פירותי' כמה שנים שבח הפירות שגדלו ברשותו הוא לו ור"ש סב' שבח הפירות המחוברים כשבה הקרקע רמי ואם אכל מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל ואם לא אכל אין לו אלא הוצאה וידו על התחתונה אם השבח יתר על ההוצאה אין לו אלא ההוצאה. ואם (השבח) [הוצאה] יתר על (ההוצאה) [השבח] אין לו אלא הוצא' שיעור שבח: וכמה קמעא אמר אביי אפי' גרוגרת אחת והוא שאכלה דרך כבוד

גליון הש"ם

גמ' דלא חיישינן למיתה. עיין שער המלך פ"ד מהלכות סוכה הלכה טז ד"ה ודע:

לעזי רש"י

אלו"ם. צריף.

מוסף רש"י

נפלו לה. לאשה, משמיעת מת אביה ונפלו לה בירושה (ב"ח קס:). המוציא הוצאות על נכסי אשתו. נכסי מלוג שהוא אוכל פירות והקרן שלה, הוציא הרבה ואכל קימעא. פירות קימעא קודם שמת או שגירשה (ב"ח לט.).

תוספות רי"ד (המשך)

לכלים הראוין להשתמש בה שימושן הוא פרין וישתמש בהן בעוד שהן קיימים. ואם ישברו השברים יהיה קרן שלה תניא המלח והחול ה"ז פירות גפרית ומחפורת אין צריף ר"מ אומר קרן וחכ"א פירות. פי' הר שחופרים ממנו מלח או חול לזכוכית ומ"ה הוא פירא שכל מה שאתה חופר ולוקח משם ההר אינו כלה הוו פריו של אותו מקום ליקח ממנו חול ומלח ודומה לו מחצב שחוצבים אבנים ממנו אבל בגפרית ומחפורת של צריף שאין כל ההר גפרית וצריף אלא מקום ידוע הוא שימצא בו גפרית וצריף כמההו שחופרים בה עפרות נחושת וכסף וזהב ר"מ אומר הכל קרן שאם יסלק משם הצריף והגפרית שוב לא ימצא והלכך הכל הוא קרן לאשה וחכ"א פירות שאם יכלו הצריף והגפרית ישאר מקומם קרן לאשה: ר"ש אומר וכו'. ר"ש היינו ת"ק ששניהם אומרים שהפירות המחוברים לקרקע הן של בעל. ומהדר מחוברים בשעת יציאה איכא בינייהו. פי' שר"ש אומר בשעת יציאה הן שלה. ות"ק לא איירי (בזה) וקסבר כל מה שגדל ברשות הבעל ה"ה שלו. וקי"ל יחיד ורבים הלכה כרבים: **מתני'** נפלו לה עבדים ושפחות זקנים ימכרו וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות רשב"ג אומ' לא תמכור מפני שהן שבח בית אביה. נפלו לה זיתים וגפנים זקנים ימכרו לעצים וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות. ר"י אומר ל"ת מפני שהן שבח בית אביה. פי' האשה מעכבת ע"י האיש אבל האיש אינו מעכב ע"י האשה. אמר רב כהנא מחלוקת בשדה שאינה שלה פי' כגון שקנאה אביה בשדה אחרים לעמוד שם עד שיבשו. ומשום הכי אמר ת"ק ימכרו משום דכלייא קרנא אבל בשדה שלה דלא כלייא קרנא ד"ה ל"ת משום שבח בית אביה: **מתני'** המוציא הוצאות על נכסי

רבי אבא אמר אפי' שיגרא דתמרי. תמרים גידוכין יחד כדרך שדורסין תמרים יחד ליטרא ליטרא אף אלו כן ומיקרי שיגרא. ואני שמעתי שיגרא [1]טרויות[1] כמין אשכול תמרים [2] וקשיא לי מאי אפי' דרבי אבא הא גרוגרות גריעי מתמרים כדתנן[3] אכל גרוגרות ושילם תמרים תבא עליו ברכה ואי הוה גרסי' להא דרבי אבא בגישא מקמי דר' אמי לא הוה קשיא לי מידי. יש ספרים משובשים וכתוב בהן וכמה הרבה אמר ר' אבא כו' וגירסת שוטים היא זו כמה הרבה למאי הלכתא איצטרא להו ומאי נפקא לן מיהא כל כמה דהוי יותר על גרוגרת אחת הוי הרבה עד לעולם: **תובלא דתמרי.** לאחר שעשו בהן שכר ונשאר הפסולת. אי נמי גידוכין הרבה כדי לעשות מהן שכר: **לא אכלה דרך כבוד מאי.** בכמה הוא אכילה: **בכאיסר.** שוה איסר: **דייני דפומבדיתא.** רב פפא בר שמואל בפ"ק דסנהדרין (דף יז.): **עבד רב יהודה עובדא.** דאשבח אכילה בחבילי זמורות שהן מאכל לפילין והאכיל מהן הבעל לבהמתו וגירש את אשתו ואמר רב יהודה מה שאכל אכל: **אכלה.** לוקח שני ערלה שאין הנאתן אלא בזמורות שהפרי אסור בהנאה או שביעית שהוא הפקר או שזרעה כלאים והזמורות לא נאסרו: **הרי זו חזקה.** עולין לו למנין שלש שנים אי אחת מהשלש שנים אחת מאלו: **הרי זו חזקה** גרסינן הכא ובכבא בתרא: **אשתו קטנה.** יתומה שהשיאתה אמה ואחיה יכולה למאן דאמר: **שמוליא על נכסי אחר.** ואם מיאנה בו שמין לו שבח שהשביח ונוטל כמשפט אריסי המדינה: **עבדו ליה רבנן דף הקנאה.** דשמין לו כאריס: **כי היכי דלא ליפסדינהו.** שלא יכסיף ויקלקל הקרקעות ויאכל ולא יבניה שדואג שמא תמאן בו וכיון דשיימינן ליה כאריס תו לא מפסיד להו מימר אמר שמא לא תמאן ואם תמאן הרי אנוסה שבחי לפי עמלי: **חוזאי.** שם מקום והיה רחוק הימנה והיה מפיק עליה שית מאה [6]בהולכת הדרך משלו: **שביה בבבא כנגד יליאה.** הוא דאמרי' יבבא ויטול: **למאי הלכתא.** קאמר והוא שהיה שבח כנגד יליאה לאקולי עליה דאי איכא שבח טפי לא בעי שבועה או לאחמורי עליה ולמימר דאי יליאה יתירה לא שקיל אלא כשיעור שבח ואפילו בשבועה לא אמרי' יבבא כמה הוליא ויטול: **אפי' לאיערומי.** ואמר בגיר מבשבח פורתא דליתקול בלא שבועה ויע"ג דלא אפיק כולי האי: **אלא אמר רבא.** הא דרבי [7]יוסי דאחמורי עליה אתא ולומר שאם יליאה יתירה על שבח שבשביחה לא אחמרינן יעול כל מה שהוליא אלא מן היליאה יחזירו לו שיעור השבח: **ובשבועה.** שבשביעוהו שכך הוליא: **שהוריד אריסין.** בנכסי אשתו ליעול מחלה או שלש ועמד וגרשה משאכל קימעא: **מהו.** שיטלו האריסין כפי שבחם: **אדעתא דבעל נחיה.** הוא הכניסם ולא היא וכי איסתלק ליה בעל איסתלקו אינהו ולא שקלי מידי כי דייניה דמה שהוליא הוליא ומה שאכל אכל: **לאריסי קיימא.** אם לא הורידם הבעל היתה היא מורידה לתוכה אריסין: **שמין לו וידו על התחתונה.** ליעול היליאה כשיעור שבח כדאמר בב"מ בהשואל והכא אמר בעי לאקולי בלא כלום: **ליכא למאן דעבר.** ראה זה שלא היה אים משביחן וירד להן ומה הפסידן הלכך יליאה שיעור שבח מיהת יהיב ליה: **הכא ליכא בעל.** שיטריח בהן ואמרה להו אי לא נחתיתו אתון איהו עביד ולא הוה שקיל השתא מידי: **אי בעל זה אריס הוא.** ויודע בעיב אריסות שאם לא ירדו אלו היה הוא עצמו עובדה: **אסתלקו להו.** דאמרה להו קא מפסידתו אי דאי לא נחתיתו הוה איהו נחית ועביד ולא הוה שקיל השתא מידי: **שמכר קרקע לפירות.** מכר לאחרים קרקע מלוג שיעשה הלוקח ויאכל פירות: משוש

שיגרא דתמרי. הקשה בקונטרס מאי אפילו והא תמרים עדיפי מגרוגרות כדאמרי' אכל גרוגרות ושילם תמרים תבא עליו ברכה ותירץ ר"ת דהא לא קאמר אפילו תמרי אלא שיגרא קבוצים הרבה יחד דאינן טובות כל כך: **אכלה** ערלה. והא דאמר רב יהודה בחזקת הבתים (ב"מ דף לו.) אכלה (ג) שביעית וכלאים אינה חזקה פירש שם רשב"א כגון שאכל פירות דאיסורא ולכך לא הוי חזקה שלא אכל כדרך האוכלים ומיהו מדלא מקשה להו אהדדי [8]נראה דהתם נמי גרסינן הרי זו חזקה וכן גריס ר"ח וכן נמצא בספר של רבינו גרשום ואי"ת דהכא משמע דעני כלאים מותרים ומ"ש מקשין של כלאי הכרם דאמר בפרק כל שעה (פסחים דף כו:) תנור שהסיקו בקליפי ערלה או בקשין של כלאי הכרם מדש יותן יש יוכן אלמא אסורין וי"ל דהתם בזרוע מעיקרא דאז הכל נאסר אבל הכא אייבי בזרוע ובא והוסיפו הפירות מאתים ולא בעלים דאמרינן בפר' כל שעה (שם דף כה. ושם) ובפרק כל הבשר (חולין דף קטו. ושם) זרוע ובא הוסיף מאתים אין לא הוסיף מאתים לא ואין זה דוחק שהפירות הוסיפו מאתים ולא העלים דאורחא דמילתא הוי הכי דזמורות כבר הוי גדולות לפני זריעת כלאים: **ישבע** כמה הוציא ויטול. בפי' רבינו חננאל מקשין אמאי לא תנא האי נשבע ונוטל בהדי נשבעים ונוטלים דשבועות (דף מד:) ומשני דלא חשיב אלא מידי שמכחישין את הנשבע כגון שכיר וחשוד וחנווני על פנקסו אע"ג דאין הבעל הבית מכחישו מ"מ חנווני ופועלים מכחישין זה את זה אבל הכא ליכא שום הכחשה ומהאי טעמא נמי לא חשיב הכא ליפרע מנכסי יתומים ומיהו הוא אפי' ביתומים מכחישים נוטל בשבועה ונראה דהתם לא חשיב אלא אותם שצריך להשמיענו דנוטלין דאי לאו דאשמעינן ה"א דאפילו בשבועה אין נוטלין ואע"פ דשכיר למאי דחשיב ליה טרוד בפועליו מן הדין היה לו ליטול בלא שבועה דהוי ליה כאומר הלויתני ואיני יודע אם החזרתי לך דחייב ואינו נשבע אלא להפיס דעתו של בעל הבית מ"מ אי לאו דאשמעינן לא הוה ידעינן דחשיב כאיני יודע ואפילו בשבועה לא היה נוטל אבל הנהו דחשיב בהדי הכא ליפרע מנכסי יתומים אי לאו דאשמעינן הוה מינא דנוטלין בלא שבועה מחמת הטבר לא חשיב להו התם והלשון מוכיח כן דהתם קתני נשבעין ונוטלין משמע דאתא לאשמעינן דנוטלין והכא קתני לא יפרעו אלא בשבועה משמע דאי לאו דאשמעינן הוה אמינא דנוטלין בלא שבועה ואע"ג דתנא דברייתא בהכותב (לקמן דף פז:) חשיב פוגם שטרו בהדי הנהו דנשבעין ונוטלין ההוא תנא לא מחלק אי נמי איכא למימר טעמא כמו שאפרש לקמן בעזרת השם:

איסתלק ליה בעל אסתלקו להו. אע"ג דאמרינן (ב"מ דף עו.) השוכר את הפועל לעשות בשלו והרהורו בשל חבירו נותן לו שכרו משלם יש לומר דהכא האריסין יודעין שהקרקע של אשה היא ועל מנת כן נכנסו שאם תתגרש ויפסיד הבעל הכל אין להם עליו כלום דזה הם יודעים שהבעל לא יניח מלגרש אשתו בשבילם ודעתם להפסיד עמו כיון שלא התנו: נכסים

רבי אבא אמרי בי רב אפי' שיגרא דתמרי בעי רב ביבי [6]חובצא דתמרי מאי תיקו לא אכלה דרך כבוד מאי אמר עולא פליגי בה תרי אמוראי במערבא חד אמר בכאיסר וחד אמר [9]בבדינר אמרי דייני דפומבדיתא עבד רב יהודה עובדא [2]בחבילי זמורות רב יהודה לטעמיה [3]דאמר רב יהודה [4]אכלה ערלה שביעית וכלאים ה"ז חזקה [5]א"ר יעקב אמר רב חסדא [6]המוציא הוצאות על נכסי אשתו קטנה כמוציא על נכסי אחר דמי מ"ט עבדו בה רבנן תקנתא כי היכי דלא ניפסדינהו: [7]ההיא איתתא דנפלו לה ארבע מאה זוזי בי חוזאי אזיל גברא אפיק שית מאה אייתי ארבע מאה בהדי דקאתי איצטריך ליה חד זוזא ושקל מנייהו אתא לקמיה דר' אמי א"ל מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל אמרו ליה רבנן לר' אמי [8]ה"מ היכא דקאכיל פירא הא קרנא קאכיל והוצאה היא [9] א"כ הוה ליה הוציא ולא אכל ישבע כמה הוציא ויטול: ישבע כמה הוציא ויטול: א"ר אסי והוא שיש שבח כנגד הוצאה למאי הלכתא אמר אביי שאם היה שבח יתר על הוצאה נוטל את ההוצאה בלא שבועה א"ל רבא א"כ אתי לאיערומי אלא אמר רבא [10]שאם היתה הוצאה יתירה על השבח אין לו אלא הוצאה שיעור שבח ובשבועה איבעיא להו בעל שהוריד אריסין תחתיו מהו אדעתא דבעל נחית איסתליק ליה בעל איסתליקו להו או דלמא אדעתא דארעא נחית וארעא כי קיימא לאריסי קיימא מתקיף לה רבא בר רב חנן מ"ש [11]מהיורד לתוך שדה חבירו ונטעה שלא ברשות שמין לו וידו על התחתונה התם ליכא איניש דטרח הכא איכא בעל דטרח מאי הוי עלה אמר רב הונא בריה דרב יהושע [12]חזינן אי בעל אריס הוא איסתלק ליה בעל אסתלקו להו אי בעל לאו אריס הוא ארעא לאריסי קיימא איבעיא להו בעל שמכר קרקע לפירות מהו מי אמרינן מאי דקני [13](לה) אקני או דלמא כי תקינו ליה רבנן פירות לבעל משום

ולא אדעתא למישקל ולמיפוק הלכך בין אכל בין לא אכל ישבע כמה הוציא ויטול והוא שתהיה הוצאה כנגד השבח אבל הוצאה יתרה על השבח אין לו אלא הוצאה. פי' כשיעור שבח ובשבועה שלא הוציא פחות מכשיעור שבח כדאמר רבא: וע"ל דליתא מדאמרי' עביד רבנן תקנתא דמשמע דוקא לקטנה דדחיל שמא תמאן בו ויכסוף נכסים עשו לו תקנה אבל לגדולה לא מסיק אדעתיה דמרדא לא עבידי ליה תקנתא דלא מפסדיה. א"נ י"ל איתא לדר"י דנהי דלא עביד ונקנה לגדולה למישקל בשבחא כדין יורד בנכסי אחר מדעתו אבל שלא יפסיד הוצאתו אין זו תקנה

---

[1] [עי' בערוך ערך חכך ג], [2] כ"ג לו. ע"ש, [3] כ"מ לט. [ומה שיתא דתנן ונע"ג ועניין תוס' יבמות קו. ד"ה דאלו], [4] כ"מ קא. [ע"ש], [5] [כרי"ף ליתא ועי' גירסת הרמ"ש], [6] מרוזים, [7] בס"א: טרוי"ת, [8] [עירובין כט:], [9] [ל"ל כמוליאן], [10] [ל"ל בהוצאת הדרך. רש"ל], [11] [ל"ל אסיין], [12] [ועי' תוס' מנחות נח: ד"ה ואיכא דאמרי דזה מקוניא הפוכה], [13] [ציין לעיל במשנה עמ:], [14] [עי' תוס' לקמן פז: ד"ה ואלו ותוס' שבועות מד: ד"ה כל ותוס' ב"מ לד: ד"ה שמא].

הגהות הב"ח

(א) גמ' והוצאה היא אמר להו מ"כ הוה ליה: (ב) רש"י ד"ה רבי אבא וכו' וקשיא לי מאי אפי'. נ"ב לא הבנתי דברי רש"י אלו דהרי בתס' עירובין דף כט ע"ב רצה הגמרא להוכיח מהא דתמרים עדיפי ומשני לעולם דאכל מיניה בוחש ומשלם בוחזי לא דתבא עליו ברכה משום דקפיץ עליה זביגא ולעולם גרוגרות עדיפי ע"כ אמר כאן אפי' וק"ל: (ג) תיס' ד"ה אכלה וכו' אכלה ערלה שביעית וכלאים:

מוסף רש"י

המוציא הוצאות על נכסי אשתו קטנה. שהיא יתומה שהשיאוה אמה ואחיה ואין קידושין תופסין בה מן התורה אלא מדברי סופרים, לפיכך יוציא במיאון בעל כרחו אם תמאן, כמוציא על נכסי אחר דמי. יאם הוליא ולא אכל כדי הוצאתו, שמין לו כאריס (ב"מ לט.). היורד לתוך שדה חבירו ונטעה. אילנות, שמין לו וידו על התחתונה. אם השבח יתר על הוצאה יש לו הוצאה ואם הוצאה יתירה על השבח אין לו אלא שבח (ב"מ קא.).

תוספות רי"ד

לא אכלה דרך כבוד מאי אמר עולא פליגי תרי אמוראי במערבא חד אמר בכאיסר וחד אמר בבדינר: אמרי דייני דפומבדיתא עבד רב יהודה עובדא בחבילי זמורות. פי' האחשבי' אכילה בחבילי זמורות שהן מאכל הפילין והאכיל מהן הבעל לבהמתו וגירש את אשתו: הוציא ולא אכל כו' אמר ר"א והוא שהיה שבח כנגד הוצאה למאי הלכתא א"ר שאם היתה הוצאה יתרה על השבח שבח ובשבועה. פי' אימתי יקח כל הוצאתו בשיש שם שבח כנגד הוצאה אבל אין שם שבח נגד הוצאה אינו נוטל הוצאה אלא שיעור שבח והמותר מפסיד ראע"ג שהיא שדה העשויה ליטע דאמרי' בפ' השואל שאם היתה עשויה ליטע אומדים כמה אדם רוצה ליתן בשדה זו לנוטעה התם משום דידע דשדה אינה שלו ואדעתא דהכי (נתן) [נחית] שיתן לו שכר פעולתו אבל הבא שהוא עושה ע"ד לאכול פירות ולזכות בהן לאחר מיתה לא ע"ד ליקח שכר פעולתו ירד הלכך שמין לו וידו על התחתונה ואין לו אלא הוצאה שיעור שבח בין אם נתגרשה או נתאלמנה לוקחין נכסים משובחים ונותנין ליתומים הוצאת אביהן: והא דהכא דבעל טצין ואמר ברי לי שכך הוצאתי ואשה לא ידעה ואמרי' דנשבע כמה הוציא ויטול וכ"ש זה ממנה לי בידך והלה אומר א"י דקי"ל הל' שישבע שבועת היסת שא"י ופטור. לאו מילתא היא

---

[6] אולי ל"ל והלכך אע"פ שזה טוען ברי מ"מ נשבע היסת שאינו יודע ונפטר.

תוספות רי"ד (המשך)

דהכא בראשון הוציא וה"ה נמי אם מינה אפוטרופוס להוציא הוצאות על נכסיו ואינו מאמינו נשבע כמה הוציא ויטול דהוי ברי אבל מנה לי בידך והלה אומר א"י אין כאן רשות הנתבע שהוא אומר א"י [6] שאע"פ שזה נשבע היסת שא"י ונפטר ומ"ד ברי עדיף נשבע בנק"ח בעין דאורייתא ונוטל דהשתא המוציא הוצאות שבראשות הוציא ישבע ונוטל כ"ש זה: א"ר יעקב אמר ר"ח המוציא הוצאות על נ"א קטנה כמוציא הוצאות על נכסי אחר דמי מ"ט עביד רבנן תקנתא כי היכי דלא נפסידינהו. פי' אשתו קטנה יתומה שהשיאוה אמה ואחיה עשו לה תקנה כמוציא על נכסי אחר מדעתו ואם מיאנה בו שמין לו השבח שהשביח כמשפט אריסי המדינה ועביד לה הך תקנתא כדי שלא יכסוף ויקלקל הקרקעות ויאכל ולא ישביח שדואג שמא תמאן בו וכיון דשיימינן ליה כאריסותו לא מפסיד להו דמימר אמר שמא לא תמאן ואם תמאן אני אטול שבחי לפני עמלי. ועשו לו ב' תקנות א' שאע"פ שאכל לא אמרי' מה שאכל אכל ומה שהוציא הוציא אלא שמין לו בשבח וא' שכל בעל אם לא אכל שמין לו וידו על התחתונה ואין לו חלק בשבח וזה יש לו שבח ודוקא לקטנה עשו תקנה זו אבל אם היתה גדולה ומרדה בו ה"נ דמה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל ולא עביד ליה רבנן תקנתא משום דלא מסיק אדעתיה דתמרוד ולא מפסיד וכתב ר"י צ"ל מסתברא לן דתמנ' מדקתני מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל כשהבעל רוצה לגרשה אבל מורדת בין אכל בין לא אכל ישבע בנכסי הוציא ויטול שלא יהא אלא מתנה שנותן לה דאמרי' כי אקני לה אדעתיה למיקם קמיה

לעזי רש"י

טרוי"א (בש"ג). אנודה, חבילה.

תוספות רי"ד (המשך)

יד א ב מוי' פכ"ג מהל' אישות הל' ח טור ס"ע ס"ה ס' פמ סעיף ז:
טז ג מוי' פי"ב מהלכות טוען וטוען הל' יב סמג עשין לה טוש"ע ח"מ ס' קמא סעיף יא:
טז ד מוי' פכ"ג מהלכות אישות הל' י ופ"ע מהל' גזלה הל' ז סמג עשין מא טוש"ע אה"ע סי' פח סעיף י וטוש"ע ח"מ סי' שפה סעיף ה:
יז ה ו ז מוי' פכ"ג מהל' אישות הל' ט טוש"ע שם סעיף ז ח:
יח ח מוי' פ"ע מהלכות גזלה הלכה ד סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' שפה סעיף ח:
יט ט מוי' שם הלכה יב טוש"ע אה"ע סימן פח סעיף יב:

נכסים בחזקתן. פ"ה דכי היכי דפליגי אמוראי בפרק מי שמת (ב"ב דף קנח: ושם) בנפל הבית עליו ועל אשתו דקתני נמי התם נכסים בחזקתן ואיכא למ"ד בחזקת יורשי הבעל לפי שהיו באחריותו ואיכא למ"ד בחזקת יורשי האב לפי שאלה היו ואיכא למאן דאמר שהיו בחזקת שניהם ויחלוקו הכי נמי פליגי הכא ואין נראה לרבינו תם אלא הכא מודו כולי עלמא שהם בחזקת יורשי הבעל דהיינו כבר היה מוחזק בנכסים קודם מיתתה משעת מיתת אחיו שהוא יורש דאין לה ליקח כתובה כלל עד שתחלוץ ובית שמאי נמי מודו בבית הלל בהא דאמר בהחולץ (יבמות דף נח. ושם) אבל בנפל הבית עליו ועל אשתו מוחזקין יורשי אב בנכסים כמו יורשי הבעל דהללו באין לירש והללו באין לירש שעדיין לא הוחזק בנכסים לא זה ולא זה ולהכי פליגי התם בחזקת מי ולבית שמאי יחלוקו בכל הנכסים אף בנכסי אמן ברזל דהתם קתני יחלוקו תחתה ולא קתני יורשי הבעל עם יורשי האב כדקתני הכא דמשמע דווקא בנכסי מלוג שבהן יורשי האב עיקר כמו שמדקדק בהחולץ ועוד דאי פליגי נמי הכא אם כן למאן דאמר בחזקת יורשי האשה תיקשי דאם כן בית שמאי מוקמי נכסי אמן ברזל בחזקת יורשי האשה טפי מנכסי מלוג דבנכסי מלוג קאמרי דיחלוקו ובנכסי אמן ברזל מודו לבית הלל דהוו בחזקת יורשי האשה למאן דאמר והא לאו הכי דבפרק אלמנה ביבמות (דף סו.) משמע דנכסי אמן ברזל בחזקת הבעל קיימי טפי כדקתני התם דעבדי אמן ברזל יאכלו בתרומה ולא עבדי מלוג וכן בכמה דוכתי ועוד למ"ד התם נמי בחזקת יורשי הבעל הוי טפי בחזקת הבעל מנכסי מלוג דבנכסי מלוג קאמרי דהוו בחזקת יורשי האב והא דלא עדיב ותני נכסים עם הכתובה כדי ליתן טעם לדבר כלומר בחזקת מי שהיו עד עתה דהיינו הבעל אבל על הכתובה לא הולכין טעם שדבר פשוט הוא דהוי בחזקת הבעל טפי מנכסי אמן ברזל וטעם זה אנו צריכין כמו כן לומר התם למ"ד בחזקת יורשי הבעל ובהחולץ המרכתי: **יורשי הבעל** קברי לה דקא ירתי כתובתה. וא"ת לפירוש הקונטרס דאין ליורשי הבעל אלא מנה ומאתים ולא נדוניא והא אמרי' בפרק ערבה (לעיל דף מז:) דקבורתה תחת נדוניתה מדאיכא חייב לקבור ארוסתו וי"ל דשומרת יבם היתה לאויב ליעול קצת מנה ומאתים כדמסקינן דיבם לאחר דמי והוי כאילו הכניסה לו נדוניא שהיתה כתובתה על נכסי בעלה ואותו השעבוד היא מכנסת לו והרי היא כאילו נטלה והחזירה לו ולא דמיא לאחר אלוסה דלא מכנסה ליה מידי ולפי זה אפילו ביבמה מן האירוסין מיבעיא ליה: **או דלמא יורשי האב** קברי לה דקא ירתי נכסים הנכנסים והיוצאין עמה. לפי הקונטרס למאן דאמר בחזקת יורשי האשה הוה ליה למימר דקא ירתי נמי נדוניתה אלא ניחא ליה לאסוקי אפי' למאן דאמר בחזקת יורשי הבעל וא"ת מאי קא מבעיא ליה והתניא לעיל קבורתה תחת כתובתה דהיינו נדוניתה ולא נכסי מלוג וי"ל דלאו דווקא נקט התם כתובתה דה"ה נכסי מלוג אלא דרגילות הוא טפי שמכנסת האשה לבעלה נכסי אמן ברזל מנכסי מלוג ולפירוש הקונטרס נמי מנה ומאתים דהכא כנדוניא דמי כדפירשנו: ליחוסי

משום רווח ביתא. שיכניס הפירות לביתו ויהא מזון הבית מצוי וייטיב לה: **לאו בפירוש איתמר.** לא שמעה מרבא בהדיא: **תרתי אמתא.** שפחות מלוג היו ולא שמתא לו בכתובתה: **עייל לה חדא מנייהו.** לשרת לשניה: **אתאי.** קמייתא לקמייה דרבא: **מה שעשה עשוי.** ואפילו נתנה לאחרת לשימושה: **ולא היא.** לעולם משום רווח ביתא אית ליה לרבא תקנת פירות: **והא קא רווח.** ביתא אלא עתה היא עושה לרבי הבית: **שמא תכסיף.** השדה אלא יחוס הלוקח לזבלה ולטייבה דקא סבר למחר נפקא מנאי אמין הגוף שלי אבל בעל מלפה שמא תמות היא בחייו וירש את גוף הקרקע ומשכנה לה: **דמקרב למתא.** לחזיל ליה כל שעתא לי מכסיף לה: **לי נמי בעל אדים הוא.** כלומר שותן לעוקה פירות מזומנים: **לי נמי זוזי וקא עביד בהו עיסקא.** שהבעל עושה סחורה במעות שקיבל מן הלוקח ומשתכר בהן ואיכא רווח ביתא: **מתני' שנפלו לה נכסים.** כשהיא שומרת יבם: **בכתובתה.** בנדוניא שהכניסה לו ושמאתן לו בכתובתה וקיבל עליו אחריותן א) ורשאי להוציאם: **ובנכסים הנכנסים והיוצאים עמה.** הן נכסי מלוג אמין שמין אותם עליו ואינו רשאי להוציאן אלא משנכנסה לרשותו ונכנסין עמה וכשהיא יוצאה יוצאין עמה: **בית שמאי אומרים כו'.** ביבמות פרק החולץ ב) קא מפרש מאי שנא רישא כשהיא קיימת דלא פליגי שמין לו כח בהם ומאי שנא סיפא כשמתה אמרו ב"ש יחלוקו יורשי הבעל בהם ומפרש נמי ג) דווקא נקט יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב בנכסי מלוג אבל יורשי האב לא יחלוקו ד) בכתובת הבעל ואף על גב דנקט רישא מה יעשו בכתובתה תניא ושנקה: **וב"ה אומרים נכסים.** דאמן ברזל בחזקתן. ובגמרא בתרא בפרק מי שמת (דף קנח:) מפרש בחזקת מי הם מוחזקין אי בחזקת יורשי הבעל הואיל ואחריותן עליו או בחזקת יורשי האשה שהיו שלה: הכי גרס' ה) **כתובתה בחזקת יורשי הבעל.** מנה מאתים ותוספת שראויין לבא לה משל בעל בחזקת יורשי הבעל: **יקח בהן קרקע.** לפי שכתובתה על נכסי בעלה הראשון כדקתני לקמן לפיכך נכסי המת אחראין לכתובתה אלא שהיכם אוכל פירות אם מיינם אותה. וקסבר מטולטלי משתעבדי לכתובה: **שמין אותם.** דקסבר כל מה שגדל ברשות המת אחראין לכתובה: **וחב"א פירות המחוברין לקרקע שלו.** בגמרא ו) פריך עלה: **כל הקודם בהן זכה.** קסבר מטולטלי לכתובה לא משתעבדי אלא"כ תפסה ומחיים דבעל בעינן תפיסה כדלקמן בהכותב (דף פד:). וה"ה נמי דפליגי אכספים דמאי שנא כספים מפירות תלושים: **הרי היא כאשתו.** מפרש בגמ"ש ז): **כל נכסיו.** שירש מאחיו: **גרשה.** ליבמתו לאחר שכנסה: **אין לה אלא כתובה.** אבל כל זמן שלא גרשה היו כל הנכסים משועבדים לה ואינו רשאי למכור: **הרי היא ככל הנשים.** דתנן בפירקין דלקמן [פט:] המגרש את אשתו והחזירה על מנת כתובה הראשונה החזירה. ובגמרא ח) פריך למה לי לאשמועינן ביבמה: **גמ' מי קוברה.** משום דיש לה שני יורשין קמבעיא לן: **יורשי הבעל קברי לה דקא ירתי כתובתה.** ותניא בפרק נערה שנתפתתה (לעיל דף מז:) קבורתה תחת כתובתה: יורשיה

משום רווח ביתא אבל לזבוני לא יהודה מר בר מרימר משמיה דרבא אמר מה שעשה עשוי רב (ו) **פפא אמר משמי' דרבא לא עשה ולא כלום אמר רב פפא הא דיהודה מר בר מרימר** ז)**לאו בפירוש אתמר אלא מכללא אתמר** א**דהיא איתתא דעיילה ליה לגברא תרתי אמהתא אזל גברא נסיב איתתא אחריתי עייל לה חדא מנייהו אתאי לקמיה דרבא צווחה לא אשגח בה מאן דחזא סבר משום דסבר מה שעשה עשוי ולא היא משום רווח ביתא והא קא רווח** ב**והלכתא בעל שמכר קרקע לפירות לא עשה ולא כלום מ"ט אביי אמר חיישינן שמא תכסיף** ג**רבא אמר משום רווח ביתא מאי בינייהו איכא בינייהו ארעא דמקרב למתא אי נמי בעל אדים הוא** ד**אי נמי זוזי וקא עביד בהו עיסקא: מתני'** ג)**ה שומרת יבם שנפלו לה נכסים מודים ב"ש וב"ה שמוכרת ונותנת וקיים מתה מה יעשו בכתובתה ובנכסים הנכנסין והיוצאין עמה ב"ש אומרים יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב וב"ה אומרי'** ד**נכסים בחזקתן וכתובה בחזקת יורשי הבעל נכסים הנכנסים והיוצאים עמה בחזקת יורשי האב** ה**הניח אחיו מעות ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות התלושין מן הקרקע ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות** ט**המחוברין בקרקע אמר ר"מ שמין** (ב) **אותן כמה הן יפין בפירות וכמה הן יפין בלא פירות והמותר ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות** ו**וחכ"א פירות המחוברין בקרקע שלו** ג)**התלושין מן הקרקע כל הקודם זכה בהן קדם הוא זכה קדמה היא ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות** ז)**כנסה הרי היא כאשתו לכל דבר** ח)**בלבד שתהא כתובתה על נכסי בעלה הראשון לא יאמר לה הרי כתובתיך מונחת על השלחן אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה וכן לא יאמר אדם לאשתו הרי כתובתיך מונחת על השלחן אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה גירשה אין לה אלא כתובה החזירה הרי היא ככל הנשים ואין לה אלא כתובה בלבד: גמ' איבעיא להו שומרת יבם שמתה מי קוברה יורשי הבעל קברי לה דקא ירתי כתובה או דלמא יורשי האב קברי לה דקא ירתי נכסים הנכנסין והיוצאין עמה אמר רב עמרם תא שמע דתניא שומרת יבם שמתה יורשיה**

והוא יורש הכל ואין ליורשי אשה חלק בהן כלל: אמר ר"א מתני' נמי דיקא דקתני יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב ולא קתני יחלוקו יורשי האב עם יורשי הבעל ש"מ דיורשי הבעל חולקין עם יורשי האב במה שהן מוחזקין דהיינו נכסי מלוג ואין יורשי האב חולקין עם יורשי הבעל במה שהן מוחזקין דהיינו כל הכתוב בשטר הכתובה והתם מוקמי רבא בנכסים שנפלו לה כשהיא שומרת יבם. אבל בנכסים שנפלו לה תחת הבעל שכבר זכה בהן הבעל דב"ע לא פליגי דיבם הוו (והרב משנה שטתו בפסק זה ואומר שנכסי צאן ברזל יחלוקו כמו שאומר בר קפרא בב"ב בפרק מי שמת. וגי"מ אם נפלו לה תחתיו דבעל יורשי האב יורשין כלן כמ"ש אביי בפ' החולץ אליבא דב"ה) והלכך שומרת יבם שמתה היבם יורש מנה ומאתים שלה ונכסי צאן ברזל שלה ותוספת כתובתה וגם נכסי מלוג שנפלו לה תחתיו דבעל אבל נכסי מלוג לא יחלוקו יורשי האב יורשים אותם. והתם מפרש מ"ש רישא כשהיא בחיים לא פליגי בית שמאי והם מודים שמוכרת ונותנת וקיים ואין ליבם זכיה עליהן. ומ"ש סיפא דפליגי יחלוקו וכו' ע"י מ"ש שם בפסקי: איבעיא להו שומרת יבם שמתה מי קוברה יורשי הבעל קברי לה דקא ירתי כתובתה או דלמא יורשי אב קברי לה דהא ירתי נכסים הנכנסים והיוצאים עמה. פי' רכוון שנפלו לה כשהיא שומרת יבם. אמר רב עמרם תא שמע דתניא שומרת יבם שמתה יורשיה היורשים כתובתה חייבים בקבורתה.

כ א מיי' פכ"ג מהלכות אישות הלכה לה סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' פה סעיף יט:
כא ב ג ד מיי' שם הלכה כ טור ש"ע שם סעיף יח:
כב ה מיי' שם הלכה י ופ"ג מהל' נחלות הלכה ט סמג עשין נא טוש"ע שם סימן קט סעיף ה:
כג ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ז:
כד ז ח מיי' שם הלכה יג טוש"ע שם סי' קפח סעיף ה:
כה ט מיי' שם הלכה יב טור ש"ע שם סעיף ד:
כו י מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:
כז כ מיי' שם הל' יב טוש"ע שם סעיף ג:
כח ל מיי' שם הל' יא ומיי' פ"א מהלכות יבום הלכה ו סמג שם טוש"ע שם סימן קסו סעיף ד וסימן קפח סעיף ג:

הגהות מהר"ב רגשבורג

א) רש"י ד"ה נכתובתה וכו' ורשאי להוציאם. עי' משנה למלך פכ"ג מהלכות אישות הלכה ט"ז:

תוספות רי"ד

אלא דין גמור הוא דאדעתא דתיפוק מקמי' לא הוציא הוצאות בנכסי' והלכך שבע כמה הוציא ויטול אם הוצאה בשיעור שבח: ההיא איתתא דנפלו לה ד' מאה זוזי כי חזאי אזל גברא אפיק ר' מאה ואייתי ד' מאה בהדי דקאתי איצטריך ליה זוזא אפיק חד מינייהו אתי לקמיה דר"א א"ל מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל א"ל רבנן ה"מ היכא דאכיל פירא האי קרנא אכיל א"כ הו"ל הוציא ולא אכל ישבע כמה הוציא ויטול פי' דדוקא אכילת פירות אמרו חכמים מה שאכל אכל ולא שיאכל הקרן שלה: איבעיא להו בעל שהורידך אריסין מתחתיו מהו. פי' הורידן בנכסי אשתו למחצה לשליש ולרביע ועמד וגירשה משאכל קמצא מהו שיש להו לאריסים כפי שבחן. אדעתא דבעל נחית איסתלק בעל איסתלק להו כלהו א"ד אדעתא דאריא נחית ואריא לאריסי קימי. פירוש אדעתא דבעל נחית שהרי הוא הכניסן כי איסתלק בעל וכו' ולא שקילי מידי כי דינית דמה שהוציא הוצאה ומש"א א"ד כו'. ואם לא הורידן הבעל היא היתה מורידתן לתוכה מתקוף לה רבה בר רב חנן מ"ש מהיורד לתוך שדה חבירו שאינה ראויה לנוטעה נטעה שלא ברשות דשמין ליה ידו על התחתונה. פי' ליטול הוצאה שיעור שבח דאמר ר"י בפרק השואל הבא את בעי לסלקינהו בולא כלום. ומהדר התם ליכא אניש דטרח ומפסיד הכא איכא בעל דטרח מאי הוה עלה אר"ה בריה דר"י זוזא אי בעל אדים הוא איסתלק ליה בעל איסתלקו אינהו. פי' דא"ל אי לא חתיתו אתון הוא הוה עביד לא הוה שקיל מידי. השתא מי לא יהיבנא ליכי מידי

יעל בעל קא סמיכנא ואי בעל לאו אדים הוא אדעא לאריס קיימא ושמין להן ודין על התחתונה: איבעיא להו בעל שמכר קרקע לפירות מהו כי אמרי' מאי דאיקני ליה אקני או דלמא כי תקינו ליה רבנן משום רווח ביתא אבל לזבוני לא. ואסיקנא והלכתא בעל שמכר קרקע לפירות לא עשה כלום מ"ט אמר אביי חיישינן שמא תכסיף רבא אמר משום רווח ביתא מאי בינייהו איכא בינייהו ארעא דמקרבא למתא לשמא תכסיף ליכא למיחש דהא כל יומא חזיא ליה ולדרוח ביתא איכא א"נ בעל אדים הוא א"נ זוזי וקא עביד בהו עיסקא וקי"ל כרבא: **מתני'** שומרת יבם שנפלו לה נכסים מודים ב"ש וב"ה שמוכרת ונותנת וקיים מתה מה עשו בכתובתה ובנכסים היוצאים והנכנסים עמה ב"ש אומרים יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב וב"ה אומרים נכסים בחזקתן בחזקת הבעל ונכסים הנכנסים והיוצאים עמה בחזקת יורשי האב. פי' שומרת יבם שנפלו לה נכסים בעודה שומרת יבם מודים ב"ש וב"ה שהיא רשאית למכור וליתן לכל מי שהיא רוצה ואין היבם יכול לעכב ושום זכייה אין לו ליבם עד כסי מלוג שנפלו לה ואם מתה בבמה בעודה שומרת יבם. מה יעשה בכתובתה דהיינו כל הכתובה מנה ומאתים ותוספת ונכסי צאן ברזל שהן נכסי נדוניתה הנכנסים והיוצאים עמה הן נכסי מלוג שהקרן היא של אשה והפירות אוכל הבעל. ב"ש אומרים יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי אב שהן יורשי האשה דזיקתה עבדי לה כספק נשואה ומשום הכי יחלוקו אלו עם אלו

הגהות הב"ח

(א) גמ' רב פפי אמר משמיה דרבא: (ב) שם במשנה שמין אותה כמה היא יפה ביפירות וכמה היא יפה: (ג) רש"י ד"ה ב"ש וכו' לא יחלוקו בכתובה עם יורשי הבעל ואע"ג וכו' תנייה ושנקה:

מוסף רש"י

שומרת יבם. ממתנת ומצפה ליבם, כמו (לעיל סב:) עניה זו לשון שמרה (יבמות לח.). שנפלו לה נכסים. מתאיה, ומלקח דעתן שנפלו כשהיא שומרת יבם (שם). ובנכסים הנכנסין והיוצאין עמה. היינו נכסי מלוג שהקנן שלה קיים וכשהיא נכנסת נכנסין עמה וכשהיא יוצאת יוצאין עמה (שם). יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב לספק נשואה היא וחכה היבם בתלי יריעתו מספק שהבעל יורש את אשתו חי שספק נשואה היא אלא זכי בפלגא, אבל בכתובתה מודים ב"ש דבחזקת הבעל היא ולא פליגי בה יורשי האב (שם). כתובתה על נכסי בעלה הראשון. ולא על של יבם, מאי טעמא כדאמר בהחולץ (לט.) אשה הקנו לו מן הממיס (שם נב.).

תוספות רי"ד (המשך)

וב"ה אומרים הנכסים אנו דנין בחזקתן (והרב מפרש הנכסים בחזקתן כמו שמפרש המורה) פי' כתובה בחזקת יורשי הבעל והוא כל מה שכתוב בה דהיינו מנה ומאתים ותוספת ונכסי צאן ברזל הן נכסי נדוניתה שהביאה שום לבעלה והבעל קבלה עליו בשומא שאם מתו מתו לו ואם הותירו הותירו לו כל אלו הן בחזקת יורשי הבעל דהיינו היבם שהוא מוחזק בהן שלא ניתנה כתובה לגבות מחיים והבעל הוא מוחזק בהן ויבם במקום בעל קאי והלכך היבם יורש את הכל אבל נכסי מלוג שאפי' בחיי הבעל הגוף היא לאשה עכשיו נמי בחזקת יורשי האשה אנו מעמידים אותן. ואמרי' בפרק החולץ דלא פליגי ב"ש וב"ה ואמרו יחלוקו אלא בנכסי מלוג דכיון דזיקה הוי כספק נשואין והללו באים לירש והללו באים לירש יחלוקו וב"ה סברי אוקמינן אחזקתייהו דבחזקת האשה הי' עומדים הלכך יורשיה יורשין אותה. אבל בכל מה שכתוב בשטר הכתובה מנה ומאתים ותוספת ונכסי צאן ברזל מודים ב"ש לב"ה שבחזקת יורשי הבעל הם שהבעל הי' מוחזק בהן בחייו שלא ניתנה כתובה לגבות מחיים והשתא נמי במיתת בעל יבם במקום בעל קאי

יורשיה יורשי כתובתה. אותן יורשים שיורשין כתובתה חייבין בקבורתה: **ואין חייבין בקבורתה.** דהא בעי למיתב כתובתה ליורשיה: **שני יורשים.** דלישנא דתנא למיתני אותן יורשין שיורשין כתובתה ש"מ איכא יורשים אחריני בהדייהו דלא ירתי כתובתה: **אם אני יורש.** כתובה זו שאני יורש אין כאן מנדוניית אביה כלום אלא מתתים ותוספת שכתב לה אחי ואין אני יורש אותה אלא אחי: **יקבור את אשתו.** כמו שהיה הוא קוברה אם מתה בחייו ואפילו לא הכניסה לו כלום: **יפן כתובתה.** שהקבורה באה תחתיה: **לגבות מחייב.** כל זמן שהבעל חי ואני במקום בעל עומד שהייתי מצפה לכונסה: **מאן שמעת ליה דאיתי ליה מדרש כתובה.** שדורש לשון הכתובה שכתוב בה לכשתנשאי לאחר תטלי מה שכתוב ליכי למינה דייקת לא ניתנה כתובה לגבות ממחיים דהא אינה יכולה ליגשא לאחר: **כ"ש היא.** בינמות (א) בפרק האשה שהלכה דקאמרי ב"ש והלא מספר כתובה נלמד לכשתנשאי לאחר תטלי מה שכתוב ליכי והואיל והיא נישאת ע"פ עצמה שנאה ואמרה מת בעלי אף כתובתה גובה ע"פ עצמה: **ושמעי' להו לב"ש.** שמי שיש לו שטר חוב על חבירו הוא מוחזק בנכסי הלוה יותר ממנו: **לגבוי דמי.** והנכסים בחזקתה הלכך מינה קא ירית: **מאו בעליהן.** אלל הנשים שבעולם קאי שקיבלו להן בעליהן ונשתרו ולא הספיק להשקותה עד שמת: **ולא שוטות.** דבעינן והניא האיש את אשתו: **ספק זנאי.** הספירה כתובה: **מידי ודאי.** מידי יורשי הבעל שהן ודאין בירושה: **לגבוי דמי.** והיא מוחזקת בנכסים יותר מהן ואין כאן מוציא מידי ודאי: **והא בעינן לכשתנשאי כו'.** אלעיל פריך סוף סוף היאך כתובה ניגבית ממחיים שנוכל לבא עליו משני לדיים והא בעינן כו': **יבם נמי לאחר דמי.** וכיון שהתירתה מיתת הבעל לינשא ליבם מאותה שעה זכתה בנכסים: **אלא ליה רבא לאביי.** לאחר שהשיבו על שאלתו ואמר מיתנה כתובת יבמה לגבות ממחיים של יבם: **ביד רב שמעיה.** הוא היה שליח בתשובה זו: **ומי נתנה.** כתובת יבמה לגבות ממחיים דיבם: **שימכור בנכסי אחיו.** לאחר שכנס את יבמתו ואמרן לעיל [פ:] כל נכסיו אחרלין לכתובתה: **אם כן הוא.** שאם יגרשנה לא יוכל להחזירה: **יעשה לה סעודה.** יפה לפתותה במשתה היין: **ויפיים.** הימנה שתתן לו רשות למכור את העודף על כדי כתובתה (ב): **ואם ישראל הוא.** שמותר להחזיר גרושתו: **מגרשה בגט.** ומגבה את כתובתה ומוכר מה שירלה ומחזירה ע"מ כתובתה הראשונה או אפי' רלה להחזירה מיד מוכר כל זמן שירלה שאין מעכבת מלמכור אלא יבמה לפי שאין היבם כותב לה כתובה ולא כתב לה דקנאי ודקנינא ואין כתובתה אלא על הראשון ומשום הכי מעכבת בכולהו דלמא משתדפי הני דמייחד לה ואע"ג דאמר לקמן (דף לה:) אישתדוף בני חרי תרפא ממשעבדי מ"מ אמרה אינו רולה לטרות לב"ד אבל כתב לה כתובה כשמחזירה וכתב לה דקנאי ודקנינא לא מלינא מעכבת. והא דתנן (גיטין דף נה:) לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל אוקמינן) באותן שלש שדות אחת שכתב לה בכתובתה ואחת שייחד לה בכתובתה ואחת שהכניסה לו שום משלה: ולטעמיך אחר): **הרוצה** שימכור בנכסי אחיו. לפי שאינו יכול למכור ומכרו בטל לאלתר אפי' קודם שתגא לידי גנייה דהתמירו מכמים ביבמה לפי שלא כתב לה כל נכסי אחרלין לכתובתך ולכך מיקנו שאינו יכול למכור כלל שלא תצטרך לחזור ולטרוח ולטרוף מן הלקוחות ואפי' ישאיר לה כנגד כתובתה אינו רשאי למכור השאר דחיישינן שמא יפתדפו השדות שישאיר ול"ת מ"מ מה מפסדת והא אמר לקמן דאי לית לה מראשון תקינו לה משני וי"ל דמפסדת שצריכה לחזור ולטרוף הלקוחות דאפי' אי לית לה מנכסי הראשון אלא משעבדי לא תקינו לה רבנן משני דאי לאו הכי מאי אהני ליה מה שכתובתה על נכסי בעלה הראשון: **מגרשה בגט.** ול"ת והואיל וטעמא משום דלא כתב לה דקנאי וקנינא לה ולא יטרוך לגרשה וי"ל שאין האשה חפיצה דייחס לה שיהו על נכסי בעלה הראשון הואיל והם כל שעה בעין שאין רשאי למוכרם ואין לנו לכופה למחול דינה ופי' בקונטו' והא דתנן בהניזקין (גיטין נה:) לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל הא אוקימנא באותן ג' שדות והקשה ה"ר שמואל דכ"ש בשאר נכסים דלאמרינן בחזקת הבתים (ב"ב דף ג. ושם) למעוטי מאי אילימא למעוטי שאר נכסים כל

איזוהי אלמנה שיש לה שני יורשין כו'. מיתורא דמתני' דייק אבל עיקר מתני' לא מייירי בשומרת יבם אלא בסקס אלמנה דהא קתני מנכסי יתומין ושומרת יבם ליתא לה יתומין: **ולימא אח אני יורש כו'.** לפ"ה פריך שפיר אח אני יורש דאיני יורש מנכסיה כלום אלא מנה ומתתים של אחי הלכך אשתו אין אני קובר אבל לפי' ר"ת דנדוניא לב"ע בחזקתו איכו מיושב כל כך שהרי הנכסים של אשה היו וכן גם לפירוש הקונטרס למ"ד בחזקת יורשי הבעל צריך לישב וצריך לפרש דהכי פריך ולימא אח אני יורש כלומר זכותו של אחי אני יורש כמו שהיה עושה הוא אם היה קיים אבל חובתו לא אירע כדאמר באלו נערות (לעיל דף לד:) הניח להן אביהן פרה שאולה משתמשים בה כל ימי שאילתה מתה אין חייבים באונסיה: **משום דבאין עליו משני צדדין אם אחיו יורש יקבור את אשתו.** כלומר אם באת לומר שאינו יורש כלום ממנה אלא מאחיו אם כן בעי למימר דהרי הוא כאילו אחיו קיים ולהכי לא באתה לידי גיבוי יקבור את אשתו כלומר יחשוב לגמרי כאילו הוא אי ויקבור אשתו כמו שהיה הוא קובריה ולפי זה לווקא בנפלה מן הנשואין ואם אינו קובר דלא חשיב כאילו הבעל אי א"כ באתה לידי גיבוי ויתן לה כתובתה: **מאן שמעת ליה דאית ליה מדרש כתובה ב"ש.** ולב"ה דלית להו מדרש כתובה ניתנה כתובה לגבות ממחיים אע"ג דאינה גובה כתובתה קודם חלילה לענין זה ניתנה לגבות שיהיה לה קבורה תחת כתובה וא"ת והא ב"ה נמי אית להו מדרש כתובה דמזרו להורות כב"ש כדאמר בפ' האשה שלום (יבמות קיז. ושם) ולעיל סוף פ' נערה (דף נג. ושם ד"ה שאין) פירשתי ולפי מסקנא דשמעתין מלי דרשי ב"ה מדרש כתובה: **ושמעי'** להו לב"ש דאמרי שטר העומד לגבות בגבוי דמי. אף ע"ג דלאביי ליתא לית ליה לבגבוי דמי כדמשמע בהחולץ (יבמות לח:) דפריך לרבא מהניא דנפל הבית עליו ועל אביו בכתובה מודה לבגבוי דמי משום חינא כדאמר התם א"נ בתר דשמעה מרבא סברה: **שותות והביא האיש בו'.** משמע דבסדר המשנה גרסינן אי שותות ולא כמו שהיה כתוב שם בספרים לא שותות ומימה דהתם עיקר מילתיה ולא פריך לה כלל: **והא** בעינן לכשתנשאי לאחר בו'. מצינו למימר דפריך לבית שמאי דהכי דלית להו לבית שמאי שטר העומד לגבות בגבוי דמי מיהו לענין זה מהני מדרש כתובה לכשתנשאי לאחר דלא יהיב לה קבורה מידי דהוי אלרוקה דאע"ג דבגבוי דמי אין לה כתובה ומשני יבם נמי כאחר דמי ולי הוה גרסינן אלא הוה אחי שפיר דהדר ביה משיעוא דלעיל ואחי האי טעמא נמי לבית הלל ומלו דרשי שפיר מדרש כתובה דכיון דכאחר דמי חשיב כאילו נפלה והחזירה לו הואיל והיא קלת בת גנייה אי נמי מצי למימר דלבית הלל פריך דלית להו בגבוי דמי אע"ג דס"ד דלית להו מדרש כתובה מ"מ פריך שפיר דהשתא ומה התם בינמות לא בעו ב"ה למדרש כתובה כדי לגבות אלא מפסדי לה כתובה כ"ש הכא שיש לה להפסיד כתובה ע"י מדרש שיאמרו בית הלל שתפסיד: **יבם** נמי כאחר דמי. ואע"ג דבפ"ק דקדושין (דף יג:) אמר גבי ואיש אחר יקחנה דיבם לא מקרי אחר הני מילי בלשון תורה אבל בלשון חכמים איקרי אחר): **הרוצה** שימכור בנכסי אחיו. לפי שאינו יכול למכור ומכרו בטל לאלתר אפי' קודם שתגא לידי גנייה דהתמירו מכמים ביבמה לפי שלא כתב לה כל נכסי אחרלין לכתובתך ולכך מיקנו שאינו יכול למכור כלל שלא תצטרך לחזור ולטרוח ולטרוף מן הלקוחות ואפי' ישאיר לה כנגד כתובתה אינו רשאי למכור השאר דחיישינן שמא יפתדפו השדות שישאיר ול"ת מ"מ מה מפסדת והא אמר לקמן דאי לית לה מראשון תקינו לה משני וי"ל דמפסדת שצריכה לחזור ולטרוף הלקוחות דאפי' אי לית לה מנכסי הראשון אלא משעבדי לא תקינו לה רבנן משני דאי לאו הכי מאי אהני ליה מה שכתובתה על נכסי בעלה הראשון: **מגרשה בגט.** ול"ת והואיל וטעמא משום דלא כתב לה דקנאי וקנינא לה ולא יטרוך לגרשה וי"ל שאין האשה חפיצה דייחס לה שיהו על נכסי בעלה הראשון הואיל והם כל שעה בעין שאין רשאי למוכרם ואין לנו לכופה למחול דינה ופי' בקונטו' והא דתנן בהניזקין (גיטין נה:) לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל הא אוקימנא באותן ג' שדות והקשה ה"ר שמואל דכ"ש בשאר נכסים דלאמרינן בחזקת הבתים (ב"ב דף ג. ושם) למעוטי מאי אילימא למעוטי שאר נכסים

אורכל פירות. פירות המחוברים לקרקע אמר ר"מ שמין אותן כמה הן יפים בפירות וכמה הן יפים בלא פירות והמותר ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות. וחכ"א פירות המחוברים לקרקע שלו. והחלושין מן הקרקע כל הקודם בהן זכה. קדם הוא זכה קדמה היא ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות כנסה ה"ה כאשתו לכל דבר ובלבד שתהא כתובתה על נכסי בעלה הראשון לא יאמר לה הרי כתובתך מונחת על השלחן אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה וכן לא יאמר אדם לאשתו הרי כתובתיך מונחת על השלחן אלא כל נכסיו אחראין לכתובה. גירשה אין לה אלא כתובתה. החזירה הרי היא ככל הנשים ואין לה אלא כתובתה.

יורשיה איורשי כתובתה חייבין בקבורתה אמר אביי אף אנן נמי תנינא אלמנה ניזונת מנכסי יתומין ומעשה ידיה שלהן ואין חייבין בקבורתה יורשיה יורשי כתובתה חייבין בקבורתה ואיזוהי אלמנה שיש לה שני יורשין הוי אומר זו שומרת יבם אמר רבא ולימא אח אני יורש אשתו אין אני קובר אמר ליה אביי משום דבאין עליו משני צדדין אם אחיו יורש יקבור את אשתו אם אינו קובר את אשתו יתן כתובתה אמר ליה הכי קא אמינא אח אני יורש את אשתו אין אני קובר ואי משום כתובה בלא ניתנה כתובה לגבות מחיים מאן שמעת ליה דאית ליה מדרש כתובה בית שמאי ושמעינן להו לב"ש דאמרי שטר העומד לגבות כגבוי דמי דתנן מתו בעליהן עד שלא שתו בש"א נוטלות כתובה ולא שותות ובה"א או שותות או לא נוטלות כתובה או שותות והביא האיש את אשתו אל הכהן אמר רחמנא וליכא אלא מתוך שלא שותות לא נוטלות כתובה בית שמאי אומרים נוטלות כתובה ולא שותות ואמאי ספיקא הוא ספק זנאי ספק לא זנאי וקאתי ספק ומוציא מידי ודאי קסברי בית שמאי שטר העומד לגבות כגבוי דמי והא בעינן כשתנשאי לאחר תטלי מה שכתוב ליכי וליכא אמר רב אשי יבם נמי כאחר דמי: שלח ליה רבא לאביי ביד רב שמעיה בר זירא ומי נתנה כתובה לגבות מחיים והתניא ר' אבא אומר שאלתי את סומכוס הרוצה שימכור בנכסי אחיו כיצד הוא עושה אם כהן הוא יעשה סעודה ויפיים אם ישראל הוא מגרש בגט ויחזיר ואי

בבא א מי"י פכ"ג מהל' אישות הלכה י טור ס"ע אה"ע סימן קס סעיף ז:

ל ב מי"י פט"ז שם הלכה ג סמג עשין מת טוש"ע אה"ע סימן נ: סעיף ו טוש"ע מ"מ סי' נ: סעיף כד בסג"ה:

לא ג מי"י פ"ב מהלכות טוטה הלכה ז סמג עשין מת טור אה"ע סי' קטו וסימן קנח:

תורה אור השלם

1. וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל הַכֹּהֵן וְהֵבִיא אֶת קָרְבָּנָהּ עָלֶיהָ עֲשִׂירִת הָאֵיפָה קֶמַח שְׂעֹרִים לֹא יִצֹק עָלָיו שָׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלָיו לְבֹנָה כִּי מִנְחַת קְנָאֹת הוּא מִנְחַת זִכָּרוֹן מַזְכֶּרֶת עָוֹן:

כמדבר ה טו

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ב"ש היא בינמות. נ"ב דף קח.:

תוספות רי"ד (המשך)

פי' אם הניח אחיו או מעות או פירות תלושין ילקח בהן קרקע והיכם אוכל פירות. פי' היכמה כיון שכתובתה על נכסי בעלה הראשון כל נכסי המת הן אחראין לכתובתה ואע"פ שלא הניח אלא מלטלין. ומתני' ר"מ היא דקסבר מטלטלי משתעבדי לכתובה הלכך זכה בהן היכמה לגבות כתובתה מהן וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות בהן שכל נכסי המת כך הם ליבם כנכסי מלוג שכמו שנכסי מלוג אין לו לבעל עליהן אלא אכילת פירות ולא שיוכל למכור גוף הנכסים מפני שהן שלה כך היבם נמי בכל הנכסים שירש מאחיו אין לו עליהם אלא אכילת פירות ולא שיוכל למכור גוף הנכסים. מפני היבמה שמעכבת עליו ואע"פ שכל אשה דעלמא אין יכולה לעכב על בעלה מלמכור נכסיו אלא אם רצה מוכר היום ומחר אם תתאלמן או תתגרש אם לא תמצא בני חרי גובה מהן אבל כ"ז שהיא תחתיו אינה יכולה לעכב מכירתו התם הוא מפני שאין לאשה בנכסי בעל אלא שיעבוד כתובתה וה"ה כב"ח דעלמא מה ב"ח א"י לעכב ע"י מלמכור אלא מוכר ואם יבא לגבות חובו ואינו מוצא בני חורין הולך וטורף ממשעבדי ה"נ אשה יכול הוא למכור ואין יכולה לעכב ע"י שהרי אין לה על נכסיו אלא שיעבוד בעלמא ולא גובריינא שלא נתנה כתובה לגבות מחיים. ואפילו אם יכמור שיעבודה קיים הוא הלכך יכול למכור חוץ מאותן ג' שדות א' שהכניסה לו שום משלו ושהכניסה לו מבית אביה ושייחד לה בכתובתה התם ודאי אם מכר מכרו בטל לגמרי אע"פ שיושבת תחתיו ועדיין לא הגיעה זמנה לגבות דכאילו הן שלה דמי ואין לו לבעל עליהן אלא פירות וכך הן כל נכסי המת אצל היבמה דמשעה שמת בעלה כבר זכתה האשה לגבות כתובתה מהן אלא שהיבם מעכבה מלגבות מפני שהוא רוצה ליבמה. וכיון דגובריינא אית לה עליהן עד שלא תגבה כתובתה מהן כולן הן ברשותה ואפילו שוין מאה מנה אינו רשאי למכור בהן כלל כ"א לאכול מהן פירות. והרי כל הנכסים ליבמה כאותן ג' שדות לאשה. והמחוברים לקרקע אר"מ שמין אותן דכל מה שגדלו ברשות המת הן אחראין לכתובה וחכ"א כל הפירות המחוברים לקרקע הן שלו ולקמן נפרש תני שלה. והלושין מן הקרקע וכו' כל הקודם בהם זכה דקסברי מטלטלי לא משתעבדי לכתובה הלכך כל הקודם